

Kayıp Çocuklar Paneli Sonuç Raporu

Tarih: 26 Aralık 2012

Yer: Esenler Belediyesi Konferans Salonu / İstanbul

Saat: 14.00-16.30

Düzenleme: Güneydoğum Derneği ve Esenler Belediyesi işbirliğiyle

Katılımcılar

İbrahim Hayrullah SUN – İstanbul Vali Yardımcısı

Nazım MADENOĞLU – Esenler Kaymakamı

Mehmet Tevfik GÖKSU – Esenler Belediye Başkanı

Prof. Dr. Gökhan ORAL - İstanbul Ün. Cerrahpaşa Tıp Fak. Adli Tıp Enstitüsü

Dr. Murat KOÇAK - İstanbul Çocuk Şube Müdürü

Gülhan ŞİŞMAN - Çocuk Suçlarını Önleme Derneği Bşk. Yrd.

Bu paneli yapma düşüncemiz, gerçekleştirdiğimiz tarihten tam 11 ay önce gelişmişti. 27 Ocak 2012 tarihinde, Ankara'da "**Sokak Çocukları**" çalıştayını yapmıştık. O çalıştaya farklı kesimlerden geniş bir katılım olmuştu. Çeşitli illerin Emniyet Çocuk Şube Birimleri de katılımcı kesimlerden idi. Sokak Çocukları çalıştayımız sonrasında görmüştük ki, Türkiye'de kayıp çocuklar sorunu diye bir sorun var. Hem de çok önemli boyutlarda. Özellikle de İstanbul'da bu yara oldukça derindi. Kendi köşemde de işleştirdim o zaman konuyu ve yazı içinde şunları söylemiştim:

[Çalıştay sonrası, katılımcıları uğurlarken İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Çocuk Şube Müdürüyle ayaküstü sohbetine daldık. Müdür Beyden duyduklarım karşısında irkilmiştim ve bu konuya kayıtsız kalamayacağımızı düşünmüştüm.

Belli ki içi yanan bir insan var karşımızda, bir kamu görevlisi, bir çocuk şube müdürü. İstanbul'daki kayıp çocukların bulunmasında hukuki olarak yaşadıkları zorlukları; uzun süren prosedürler nedeniyle, çocukların bulunmadan önce, korumasız bir şekilde, evden uzakta, sokağın tehlikeleri ile karşı karşıya kaldıklarını; kimisi bir suçun mağduru olurken, kimisinin suça sürüklendiğini, kimisinin ise bağımlılık yapan maddelerle tanıştığını anlatıyordu. Bu konudaki ıstıraplarını bizimle paylaşıyordu ve toplumun her kesiminden bu konuya duyarlılık istiyordu. Yaşanmakta olan sıkıntıların boyutu eminim ki çok fazla. Geçtiğimiz yıl içerisinde İstanbul'da kaybolduktan sonra bulunan 7000 çocuk var. Kayıp çocukların bulunması çoğu zaman 1 hafta-10 gün, kimi zaman da 3-4 ay gibi bir sürede olabiliyormuş.

Müdür Beyle sohbetimizden sonra, bu konuda elbirliği yapmak üzere ayrıldık oradan. 01.02.2012]

Her sorunu kendi yerinde tartışma ve çözüm arayışlarına girme düşüncemiz doğrultusunda, kayıp çocuklar sorununu İstanbul'da, "**İstanbul'un kayıp çocukları paneli**" başlığıyla işleme kararı aldık. 2012 yılının ilk ayında aldığımız bu kararı 2012'nin son günlerinde gerçekleştirdik. 26 Aralık 2012 günü, İstanbul'un kayıp çocukları olarak düşündüğümüz sorunu, genelleştirerek "**Kayıp Çocuklar Sorunu**" olarak işledik.

Bu konuda panel yapma düşüncemiz olgunlaştıktan sonra, İstanbul'da, Esenler Belediyesi ile görüştük, çalışmaya ev sahipliği yapmalarını önerdik ve olumlu yanıt aldık. Aylar öncesinden programladığımız kayıp çocuklar konusunu, Güneydoğum Derneği ve Esenler Belediyesi işbirliğiyle, 26 Aralık 2012 günü, Esenler Belediyesi'nde gerçekleştirdik.

Panel tarihi yaklaşıyorken, kayıp çocuklar konusunda TUİK tarafından yayınlanan raporlar ve sorunun medyada geniş yankı bulması, kamuoyu dikkatinin bu yöne çevrilmesi, bizim için tesadüf idi. TUİK, yayınladığı rapor üzerine çeşitli çevreleri tartışmaya, düşünmeye, eleştiriye yöneltti. Konunun hangi yönlerden eleştirildiği üzerinde durmuyoruz ama TUİK rakamları gerçekten vahim düzeyde olduğunu söylemek istiyoruz.

Panelde sunulan raporlara göre, sadece 2012 yılında kayıp çocuk başvuru sayısı 10 bine yakın. Oysa TUİK, 2008-2012 yılları arasında, yani 4 yılda, Türkiye geneli olarak toplam kayıp çocuk sayısını 27 bin olarak verdi (bu rakam sonradan kayıp başvurusu olarak açıklandı). Aşağıdaki rakamlara bakınca, sadece İstanbul'da, 2009-2010-2011-2012 yılları toplam kayıp çocuk sayısı 20 bini aşıyor. Bu durumda; TUİK rakamları doğru ise bu kayıpların yaklaşık %80'i veya daha fazlası İstanbul'a ait.

Kayıp çocuklar konusunda dikkatimizi çeken, bu sorunun çözümü yönünde sivil toplum kuruluşlarının desteğini önemseyen İstanbul Çocuk Şubesi Müdürlüğü, panel programını oluşturmamızda bize destek verdi ve bizzat bu çalışmanın içinde oldular. Esenler Belediyesi, bu panelde yer alan sunumların küçük bir el kitapçığına dönüştürülerek kamuoyuna sunulması önerimize de olumlu yanıt verdi. Dolayısıyla, bu sonuç raporunda panelin içeriğine çok kısa değineceğim.

Panel esnasında yapılan sunumlar doğrultusunda, kayıp çocuklarla ilgili özet bilgiler şu şekildedir:

İstanbul'da kayıp müracaatı sayısı:

2009 – 3394
2010 - 5701
2011 – 7516
2012 – 9484

Bulunma oranları:

Yıl içinde
2009–2011 % 98
2012 % 96

İlk 24 saat içinde

2009 - % 29
2010 - % 36
2011 - % 35
2012 - % 48

Kayıp çocuk konusu öncelikle ve öncelikli bir sorun olarak kabul edilmelidir ki, çözümden bahsetmek ve çözüm adına irade ortaya koymak mümkün olsun. Sorun şöyle özetlenebilir: Çocukların kaybolmasını önlemede ve kaybolduklarında onları hızlı bir şekilde bulmada, ulusal düzeyde kurumsal boşluklar vardır; bu boşluklar nedeniyle önleme ve bulmada sistematik refleksler geliştirilememektedir. Bu reflekslerin yoksunluğu, gitgide daha fazla sayıda çocuğun kaybolmasına ve kaybolan çocukların ise daha fazla oranda mağdur ve kurban olmasına sebep olmaktadır. Söz konusu kurumsal boşlukların nasıl doldurulacağına dair, İstanbul örneğinde genel bir çerçeve:

- Bir çocuğun kaybolması, sıradan bir güvenlik hadisesi değildir, sıradan ve rutin güvenlik uygulamalarının ötesinde çalışmaları gerektirir.
- Etkili müdahale mekanizmalarında polis, kayıp hadisesini bir kriz yönetimi anlayışı içinde adeta bir cinayeti önleme hızıyla soruşturur.
- Kaybolan çocukların, bir suçun mağduru ya da faili olmaları çoğunlukla kaçınılmazdır ve çok hızlıdır.
- Kayıp çocuğun bulunmasında ve korunmasında zaman en önemli faktördür.

- İstanbul'da her geçen yıl, kayıp müracaatı sayıları dramatik bir hızla artmaktadır. Etkili önleme ve müdahale mekanizmalarıyla, kayıp çocuk sayılarının artış hızlarını düşürmek ve durdurmak mümkündür.
- Kayıp çocukların yıl içinde bulunma oranları, gelişmiş ülkelerin standartlarındadır.

Kayıp Çocuklar Sorunu konulu çalışmamızı destekleyen ve bizzat katılım yapan
İstanbul Valiliği'ne;

Esenler İlçe Kaymakamlığı'na;

Bu çalışmayı başından beri işbirliği içinde yürüttüğümüz ve ev sahipliğini yapan Esenler
Belediyesi'ne;

Organizasyona destek veren ve bilgi paylaşımı yapan İstanbul Emniyeti Çocuk Şube
Müdürlüğü'ne;

Çocuk Suçlarını Önleme Derneği'ne;

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi hocalarından Prof. Dr. Gökhan Oral'a;

Ayrıca emeği geçen herkese teşekkürlerimiz ve saygılarımızla.

28.12.2012